

רַב־שֵׁתִי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א

שיעור מוצ"ש, בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור נסמר במוצ"ש פרשת קורח, תשפ"ד

ר"ת חדש תמוז

שבת שלום, שבוע טוב וחדש טוב ומברך בעזרת השם! 'תמוז' ראשי תבות: **ת**קנים **מ**צוות **ו**תרבה **ז**כיות. זהו ר"ת חדש, כלנו מכירים את הפרוש משנה שעברה*, אך הנה לנו חידוש: תקנים מצוות ותרבה זכיות.

גדלות אמתית - היכלת להעריך את הזולת

מעשה באברה אחד שהגיע לרב גרשון אדלשטיין ואמר: "הרב, אני ממש במשבר, כל הבטחון העצמי שלי אבד. אני רואה שאשתי עולה עלי בכל. היא טובה ממני בלמוד, מבינה יותר, מבריקה יותר, מצלחת יותר, יודעת יותר הלכות. בקצור, היא עדיפה עלי בכל. אני מרגיש כאפס לידה, ואני ממש במשבר."

השיב לו הרב גרשון: "למה אתה במשבר? הנה, ראה את ראש הישיבה הזה, אשתו עולה עליו, ובכל זאת הקים ישיבה, יש לו תלמידים והוא חבר ספרים. מה זה אומר? שגם אם אשתך עולה עליך, אתה יכול להיות ראש ישיבה." האברה התנחם, שמח ויצא.

לאחר מכן, בא אותו ראש ישיבה לרב גרשון ושאל: "מדוע אמר הרב לאברה שאשתי עולה עלי? האם זה היה רק כדי לעודד אותי?" השיב לו הרב: "לא, כך אני סבור באמת." תמה ראש הישיבה: "האמנם הרב חושב שאשתי עולה עלי?"

אמר לו הרב גרשון: "תשמע, אם אשאל את אשתך מי טוב יותר, אתה או היא, מה לדעתך היא תענה? בודאי תאמר שאתה. יפה מאוד. כשאני שואל אותך מי טוב יותר, אתה מסתכל על עצמך. כשאני שואל אותה, היא מסתכלת עליך. מי שיוע להסתכל על אחרים, הוא האדם הגדול יותר."

גדלות אינה נמדדת בכמות. גדלות פרושה היכלת להסתכל על הזולת. מי שמסוגל להתבונן בזולתו, הוא הנקרא אדם גדול. מי שמתמקד רק בעצמו, הוא הנקרא אדם קטן.

ראיתי רעיון נפלא, ואני אומר לכם, מתוך מדבש אלף פעמים! אחרי שהחזן מתארגן ונותן טבעת לפלה באמרו "הרי את מקדשת לי", עורכים חפה ושבע ברכות. ומה הסיום של הטקסט? שביבת הכוס. זהו הסיום.

מדוע? אומרים לחתן: "הנה, שברת את הכוס הריקה. מעתה, התחל להסתכל על הכוס המלאה." זהו, הכוס הריקה נשברה ואיננה. קעת הגיע הזמן להתמקד בכוס המלאה.

ספר הרב צוקר: "השתתפתי בכנסים רבים של רוקים ורוקות, ולא הבנתי מדוע אנשים כה רבים אינם מתחתנים. מה הבעיה? והנה גלית דבר אחד: כל אחד חושב, 'אני חיב למצא בן זוג שיכיל אותי, שגיבין אותי. אם לא אמצא כזה, איני רוצה להתחתן.'"

בין אם זה כך או אחרת, הבעיה היא שפיהם חושבים רק על איך יכילו אותנו. "אני אשאר כפי שאני, השאלה היא רק אם יוכלו להכיל אותי." אך הגדלות האמתית היא כשאדם שואל את עצמו: "האם אני יכול להכיל אחרים?" הרב גרשון למד אותנו שאדם גדול הוא מי שיוע להכיל אחרים. מי שמצפה כל הזמן רק שיכילו אותו, הוא הנקרא אדם קטן.

כחו של הרהור תשובה - לקחים מספור קרח

הגמרא במסכת סנהדרין, לקראת סופה, מספרת: רבה בר בר חנה הלך בדרך ופגש טיעא (סוחר ערבי) שאמר לו: "רצונך לראות את בלוגי קרח?" הטיעא הוביל אותו למדבר והראה לו שני נקבים באדמה שמהם יצא עשן.

מה עשה אותו טיעא? לקח צמר גפון, הרטיב אותו במים, שם על מקל, הכניס לתוך הנקב והוציא - והצמר גפון היה שרוף. איזה חום עצום! זה כמו להדליק תנור ביתי בחם מקסימלי ולהכניס צמר גפון לתוכו. בתנור רגיל, יקח זמן רב עד שהצמר גפון הרטיב שרוף. אבל כאן, בהכנסה והוצאה מידית - הצמר נשרף.

* 'תמוז' ר"ת זמני תשובה ממשמשים וזבאים.

זה מעיד על חם אדיר מאוד.

אמר הטיעא לרבה בר בר חנה: "התכופך ושמע מה הם אומרים." רבה שמע אותם אומרים: "משה אמת ותורתו אמת, ואנחנו בדאים." הוסיף הטיעא: "דע לך, זה לא קורה לעתים רחוקות. בכל חדש הם חוזרים למקום הזה, כמו בשר בקלחת."

ומהו בשר בקלחת? מסביר רש"י שכאשר צולים בשר על האש, יש להפוך אותו כדי שיתבשל מכל הצדדים. כך, בכל חדש הופכים את קרח כדי שישורף מכל הפינים. איזה פחד פחדים! מקרחו ועד רבה בר בר חנה עברו לפחות אלפים שנה. אלפים שנה בגיהנום!

ואתם יודעים, בני קרח לא מתו. מדוע? כי הרהרו בתשובה. אתם יודעים מה שנה הרהור אחד בתשובה? אלפים שנה פחות בגיהנום! וכל אחד חושב לעצמו, כן, חז"ל התכוננו להרהורי התשובה שלהם. אבל מה עם הרהורי התשובה שלי, מה הם עושים?

ספק אם יש רשעים גדולים יותר מקרח ועדתו. כל הרשעים האחרים שאתם מכירים, כל מה שהיה - חוץ מקרח - קשור לתאוות. זה רצה אכל, זה רצה ענינים, זה רצה את ארץ זבת חלב ודבש. אבל קרח ועדתו היו היחידים שרצו למחוק את התורה הקדושה, שטענו שמה שמשה רבנו אומר זה המצאה שלו. זה לא היה וכוח על תאנה או על מי היה נשיא. זה היה וכוח האם מה שמשה רבנו אומר הוא אמת, והאם מחר יהיו ציציית ותפליז ושבת יום כפור, או שלא יהיה כלום יותר.

תחשבו, אדם כזה מהרהר בתשובה, האם אתם מסגלים לשמע את התשובה שלו בכלל? ומתי הוא הרהר בתשובה? אחרי שכבר נזרק לתוך הגיהנום. האם זו חכמה להרהר בתשובה כשכבר רואים את האש בעיניים?

ובכל זאת, הרהור בתשובה כל כך יקר לבוורא עולם - אלפים שנה פחות בגיהנום! איזה פחד! כמה צריך אדם לדעת שכאשר הוא רק מהרהר בתשובה, איזו נחת רוח זו לאלקים. מה שנקראה לך כאלו לא עושה כלום, איזו נחת זו לאלקים. בהרהור תשובה, הוא מוכן למחל לך על הכל.

ואפילו היה רשע כל ימיו, ועשה תשובה ביום מותו - אין מזכירים לו שם רשעו. כך פוסק הרמב"ם בהלכות תשובה. זה לא רק מוסר, זו הלכה! פחד פחדים. רשע כל ימיו, וכיון שהרהר בתשובה בסוף ימיו, ביום האחרון - זהו, לא מזכירים למעלה כלום.

אין לי כאן סרטון להראות לכם, אבל הייתי רוצה להראות לכם אחד. אני בטוח שאם תראו את הסרטון הזה כלם יתפוצצו מצחוק. אבל בדור שלנו, זה נשמע מעניין. זה שנה בדור שלנו. דמינו מישוה שעומד מתחת לחפה, ואתם יודעים מה? אין מקום בפנים שלו לעוד עגיל אחד.

כלו מלא עגילים, ממש מפר רגל ועד ראש. וגם עם קוקו. טוב, מתחילים את החפה. הרב אומר לו: "טבעת." והוא עונה לרב: "אין טבעת." הרב שואל: "אז איך אתה מקדש אותה?" והוא אומר: "אני מקדש אותה בהנאה ובתנאי." הרב שאל "באיזו הנאה?" הוא אומר: בהנאה שבקשה ממני "רקוד לפני, שחוק לפני." והרב שואל באיזה תנאי? אז הוא עונה לרב "באיזה תנאי?! ...על מנת שאני צדיק גמור." ('גמור' זה בטוח).

מה אתם אומרים? עובד או לא עובד? עזבו את העובד. אם הייתי מראה לכם סרטון כזה של חפה, כלם פה היו צוחקים. הרי הוא לא הלך בקטנה, הוא לא אמר על מנת שאני מתחזק, אלא הוא אמר על מנת שאני צדיק גמור.

טוב, בסדר. הם התחזקו, נולדו להם ילדים, ויום אחד אשתו ברתה מהבית, בסדר? ברתה, הלכה עם מישוה אחר בלי גט ונולדה להם בת. עכשו, מציעים לך אותה לשידוך, האם מישוה היה מתחתן אתה או לא?

הרי אם אני אראה לך את החפה של ההורים שלה, שהייתה ללא טבעת. ורק "על מנת שאני צדיק גמור." האם היית מאמין לו? תראה איך הוא נראה.

עכשו מציעים לך את הבת הזאת לשידוך לבן שלך. תגידי, מישוה פה היה מתחתן אתה או לא? למה לא? מה יכול להיות? מה הבעיה יכולה להיות?

הרי אם באמת הרהר בתשובה אז הוא צדיק גמור, ואז הבת הזאת עכשו,

היא ספק ממזרת? תגיד אתה מאמין לזה? תראה, האם זה עובד אצלך? אתה מאמין לדברים האלו.

ואי ואי, וככה נפסקה ההלכה. אנהנו צריכים לדעת מה זה הרהור אחד שבו אדם מהרהר בתשובה. והגם שהגמרא מעידה עליו שהוא רשע גמור, כמו שהגמרא אומרת "אפלו רשע גמור מקדשת". למה? שמה הרהר בתשובה. ולא אני מעיד עליו שהוא רשע גמור, אלא חז"ל מעידים עליו.

ובכל אופן לא יעזוב, אף אחד לא יתחתן אתה, למה? רק שמה הרהר בתשובה. זה שמה, וגם זה רק הרהור. זה לא איזה משהו גדול, לא ודאי, לא איזה חזק גדול. בפעל אף אחד לא מתקרב אליה.

ואי, כמה כח יש בהרהור אחד של תשובה, איזה דבר גדול זה. אבל לצערנו כל הזמן היצר אומר לנו: "ההרהור שלך לא שונה כלום. הרהור תשובה שלך? אני מכיר אותך, אתה כבר הרהרת בתשובה 200 פעמים. לא עזר שום דבר". אבל אם אותו בן אדם היה מהרהר 200 פעמים, ובמחשבת החפה הוא הרהר בפעם ה-201, בכל אופן היא מקדשת (שמה הרהר גם בפעם זו תשובה).

כמה בן אדם צריכה באמת להתחזק, לדעת שכל מעשה קטן שלו יקר מאוד. ואני אומר לכם, שאם קרח היה מגיע לדרשה זו, הוא לא היה קרח. מדוע? מה רצה קרח? השאלה של קרח היתה: "האם טלית שכלה תכלת צריכה פתיל תכלת?", מה הפונה, מה חשב קרח? שכדי להיות צדיק - חביבים להיות טלית שכלה תכלת! אבל אם טלית כלה שחורה ויש בה פתיל אחד תכלת, האם זה טוב או לא? משה רבנו אומר לו: פתיל אחד פוטר את כל הטלית. חזק אחד, פתיל אחד תכלת פוטר את הכל. מה אתה חושב, שצריכה להיות כל תכלת? גם אם יהיה לה פתיל אחד, זה גם דבר גדול. דבר גדול עד מאוד.

זה החזק שלנו. קרח רצה לומר: אם אתה לא משלם, אתה לא שונה כלום. ומשה רבנו אמר לו: "גם אם תהיה טלית שכלה שחורה, אם יהיה לה פתיל אחד, חזק אחד של תכלת, זה פוטר את הכל."

חשיבות למוד המוסר - שלושה ספורים מעוררי השראה

מתחילים היום. הזכרתי את זה כל פעם. היום מתחילים שוביב חדש. חדש. איזה דבר גדול. יום חדש. הכל חדש. אפשר כל אחד לפתח לעצמו דף חדש. מה שיהיה, היה. נגמרו! זה נמחק. מתחילים משהו חדש, גם חדש חדש, גם שוביב חדש.

כל אחד יקבל לעצמו חזק חדש. להתחזק עוד פעם. שיידע שגם אם החזק הזה יחזיק חמש דקות, שונה. כל שכן אם הוא יחזיק יום יומים ושלושה, או חדש. איזה דבר יקר זה. איזה דבר יקר. כל דבר קטן יקר מאוד מאוד בעיני השם.

והחזק שאני רוצה לדבר עליו, הוא שלושה ספורים, ובהם אני מסים. ספורים קצרים מאוד.

החזק הוא שאדם ילמד מוסר. מוסר! זה החזק - שלכל אחד יהיה זמן קבוע שבו הוא חייב ללמד מוסר. בלי זה אין תקנה.

ספור ראשון - על אותו עלוי שהיה בישיבת לייקווד. אתם יודעים, להיות עלוי בישיבה של ארבעת אלפים בחורים, צריך להיות משהו שהוא ברמה גבוהה מאוד. לא מה שאנחנו רגילים לראות. באמת ברמה גבוהה מאוד.

ואותו בחורציק יום אחד, עזב את הישיבה והלך לעסקים. ביום אחד! בדרך כלל אתה רוצה את הדרדר, איך הוא מדרדר. אבל הוא, ביום אחד עזב את הישיבה, והלך לעסקים.

והישיבה היתה כמקרה. כלם מדברים: "איך יכול להיות? איך יכול להיות? העלוי הזה? מילא הבטלן הזה שילך, אבל העלוי הזה, איך יכול להיות?" המשגיח, הרב נתן וכטפוגל, עלה לבימה ואמר: "אני משגיח פה בישיבה חמשים שנה, וראיתי שרק מי שיש לו קשר לתפלה ולמוסר, אלקים ממשיך

לשתל אותו בתוך עולם התורה. מי שאין לו קשר לתפלה ולמוסר, באחד הסבובים של נסיונות החיים, בורא העולם מוציא אותו."

"ועכשיו אני שואל אתכם: מתי ראיתם את העלוי הזה לומד מוסר? אני יקבתי אחריו. מעולם לא ראיתי אותו לומד מוסר. מעולם גם לא היה לו קשר לתפלה, הוא התפלל כדי לצאת ידי חובה. קשר לתפלה לא היה לו. אז מה אתם שואלים? כזה אדם, אלקים לא רוצה אותו בעולם התורה. רק מי שיש לו קשר לתורה, לתפלה ולמוסר - אלקים שותל אותו בעולמה של תורה." זה ספור אחד.

ספור שני, ספר אותו הרב גרשון אדלשטיין. הוא אמר כך: "כל שנה מגיעים לפונדוביץ' המון בחורים והרבה מהם עלויים. אבל מתוך כלם יחד יש עשרה עלויים מבריקים, ממש מיוחדים מאוד."

"ואתה יודע, המשיך הרב אדלשטיין, "במשך החיים לא שמעתי מהם כלום. הם לא הצליחו להיות כלום. הגם שהם מיוחדים בכל מדה טובה. אתם יודעים למה? כי הם לא למדו מוסר." בזה זה נגמר ובה זה מתחיל.

לכן כשאומרים לה, תעשה חזק. תתחזק בכך שיהיה לה זמן קבוע ללמד מוסר.

השוביב חל יום הפטירה של הרב ליפקוביץ'. הוא ספר שיום אחד, כשהיה עוד צעיר, הגיע אליו אדם גדול מאוד. כך הוא הגדיר אותו.

אותו אדם גדול ספר לרב ליפקוביץ' שהוא למד אצל רבי ירוחם ממיר. "הייתי עלוי אצלו", אמר, "אבל לא הייתי בעל מוסר. ובכל אופן הייתי שקוע מאוד בלמוד. ורבי ירוחם ממיר אמר לי: 'לעולם אל תעזב את סדר מוסר'."

"ואני אמרתי לעצמי, 'המשיך האיש, למה מוסר? למה מוסר? לא נראה לי שצריך כל כך מוסר, שהרי הייתי באמת לומד, כל דקה מנצלת, אבל לא היה לי זמן ללמד מוסר. ורבי ירוחם ממיר אמר לי: 'תדע לה, בלי מוסר אין תקנה שבסוף תשאר בתוך עולם התורה.'"

"אני לא שמעתי לו, סים האיש בכאב, "באמת לא שמעתי לו. המשיכתי ללמד, הייתי למדן. אבל אצל הבן שלי כבר הדרדר המצב והנכד כבר התחתן עם גויה." הוא פנה לרב ליפקוביץ' ואמר: "כבוד הרב, מה שאמר לי רבי ירוחם ממיר הוא צודק בגלף אחזים. אין חיים בלי מוסר. אם הייתי לומד מוסר, מי יודע מה הייתי יכול להרויח."

לכן עכשיו, כשמתחילים זמן חדש, חדש חדש, והכל חדש, כל אחד יקבע לעצמו את החזק הגדול - שיהיה לו זמן ללמד מוסר. שלא יעבר עליו יום בלי שהוא לומד מוסר.

ספר יהודי אחד: "יום אחד ראיתי אדם רץ בבית כנסת, פתח ספר מוסר, למד דקה, סגר ויצא. שאלתי אותו: 'מה זה שאתה לומד דקה ויוצא?' הוא ענה: 'הייתי שכן של הרב דב פה. יום אחד אמרתי לרב: יש לי יום הולדת'."

אמר לי הרב דב פה: 'יפי, אני רוצה לתת לה מתנה גדולה ליום ההולדת שלך. שלא יעבר עליך מהיום יום אחד בלי מוסר. גם אם אתה תהיה טרוד מאוד, לפחות תלמד דקה אחת של מוסר. דקה אחת לפחות.' זו המתנה הכי יקרה שאני יכול לתת לה."

המשיך אותו יהודי: "קבלתי את זה על עצמי ואני לומד מוסר כל יום. היום היה בין הזמנים, היו הרבה טרדות, וזכרתי שלא למדתי מוסר. לכן רצתי פתחתי ספר כמו שהרב אמר, ולמדתי מוסר דקה, לפחות דקה."

כל אחד ילמד מוסר. זה דבר שמאוד יקרב אותו. לא דומה תפלה שקדם לה למוד מוסר לפני כן. זו תפלה אחרת לגמרי. גם בלמוד - אם תלמד מוסר לפני הלמוד שלך, הלמוד שלך אחר כך הוא אש. אתה לומד אש, אתה לא תפסיק, אתה תלמד ממש טוב.

לכן כל אחד באמת יראה להתחזק והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.

זה תענית הראב"ד, קודש יאמר לו. למה הלכת שני צעדים בלי לחשב בדברי תורה? זאת אומרת, שבמשך שנתים לא עבר עליו שני צעדים בלי לחשב בלמוד תורה. ולמרן הבית יוסף צריך להגיד "תלמד מוסר"? לשביר את לב האבן, הוא אמר לו. בעל ה"כוכבי אור" מוסיף: "יש משהו בעולם שייכול להגיד 'אני לא צריך ללמד מוסר?' אין כזה בעולם."

[מתוך שיעור לפרשת מצורע תשפ"ד]

מרן הבית יוסף הוא כמו משה רבנו. כשם שמושה רבנו הוריד תורה לעם ישראל, כך אין היום מקום בעולם בלי בית יוסף. אין מקום שלא פוסקים הלכה על פי השלחן ערוך. זה דבר נורא מאוד.

ואף על פי כן, מביא בעל "כוכבי אור", רבי יצחק בלאזר, שהמגיד אמר למרן הבית יוסף: "תלמד מוסר!" למי ללמד מוסר? למרן הבית יוסף? איזה תביעות נוראות יש עליו! "למה שתית עוד חצי כוס מים? מי ששותה היום כוס מים,